

Síðsøga

Óli Jacobsen

MARIA HANSEN: BRETSKIR HERMENN Í GRANNALAGNUM

*Tað vóru nógvir bretskir hermenn á Nesi og Toftum undir krígunum.
Hetta komu tey hjá Petur Hans eisini at merkja til*

5. partur

Tá ið Bretland hersetti Føroyar í apríl 1940 ráddi um at fáa ræðið á góðum havnum. Skálafjørður varð roknaður fyri at vera besta havnin í Føroyum. Tí ráddi um at fáa ræðið á fjørðinum við at hava herstöðir báðu megin fjarðarmunnan, á Strondum øðrumegin og Toftir/Nes hinumegin.

Hermennir skuldu hava hús á staðnum at búgva í. Teir vildu eisini hava okkara hús, men vit vóru so mong fólk í húsi, at tað bar ikki til.

Hermenninir blivu so væl við beiggjarnar hjá mær. Serliga ein av teimum ungu, hann var bara 19 ár, plagdi at koma inn til okkara. Hann var úr Aberdeen. Eina ferð pápi fór til Aberdeen hevði hesin hermaður givið pápa addressuna hjá mammu síni. Pápi hevði eisini vitjað hana, hon var sjálvandi fegin um at frætta frá soninum.

Bygging av barakkum

Teir fóru so at byggja barakkir, menn koma ymsastaðni frá til hetta arbeiðið. Ofta komu teir tá inn til okkum at eta matpakkan. Onkuntíð kundu teir eisini leggja seg á gólvið at fáa ein blund.

Eg minnst serliga ein bil at hava verið við í hesum arbeiði, tað var Eivind Hansen úr Gøtu, sum hevði ein lítlan lastbil.

Eivind var sonur tann kenda yrkjaran Jákup Hansen, kallaður Havna Jákup. Eivind varð giftur við Tóru hjá Magdalenu og Tummas Jakku á Geilabø. Tey bæði høvdu seinni handilin hjá Tummas Jakku.

Út meðan skotið varð

Á Nesi varð sett upp ein stór kanón. Eivind háladi allar pípurar til hana uppá pláss. Tær komu upp á land á Toftum, og so skuldu tær hálást út á Nes. Bjálkar vóru lagdir á vegin, teir vóru fluttir so hvørt, sum komið varð framá.

Kanónin varð sett upp nær við húsini hjá okkum. Tá ið hon so skuldi royndarskjótast, vórðu vit biðin um at fara úr húsini. Tað bar sjálvsagt ikki til at vita, hvat ið kundi henda. Vit fóru út, tað var gott veður. Eg minnst eisini hvar eg stóð.

Tá ið teir skutu, brotnaðu sjei rútar í húsini hjá okkum, so stórt var trýstið. Kjartan beiggj mín var blivin deyvur tá. Hann var púra forskrektur. Hann visti sjálvsagt ikki, hvat ið gekk fyri seg.

Men so bleiv bygt rundan um kanónina, og bötti hetta um henda vansen.

Dagmar og Petur Hans við børnunum. Aftara rað v.f. Manuel, Herdis, Johannes, Maria, Petur, Hildibjörg, Debes, Símun. Fremra rað: Piddi, foreldrin Dagmar og Petur Hans, Kjartan

Tað vóru givin boð til øll skip, sum komu inn á Skálafjørðin, at tey skuldu siga frá, áðrenn tey komu inn. Søgdu tey kortini ikki frá, so var skotið ávarðingarskot. Hetta hendi ofta, serliga hjá føroyskum skipum, sum ikki tóku slík boð so tungt.

Tað komu annars eisini nógv bretsk herskip inn á Skálafjørðin. Hetta hoyrdist eisini væl. Hvørja ferð tað hendi um náttina, tá vaknaðu vit. Tað var sera óhugnaligt.

Bretar høvdu teirra egna elverk, sum var neyðugt millum annað til teirra ljóskastarar, sum kravdust, um tað skuldi siggjast yvir um fjørðin í myrkri.

Maskinbyrsur stóðu alla staðni kring húsini hjá okkum. Tað var loftávarðing hvørja ferð týsk flogfor vóru í nánd. Telegrafurin, sum tað kallaðist, var eisini nærindis húsini hjá okkum. Her komu øll slík boð, sum at týskarar vóru á veg. Tað varð so rópt í hátalarunum oman til hermenninar um at vera klárir við maskinbyrsur. Tá gav mamma gav okkum boð um at fara oman í kjallaran. Tískil vistu vit av hesum, áðrenn onnur á Nesi vistu tað.

Tað bleiv ikki bumbað í sjálvari bygdini, men vit sóðu bumbur blíva blakaðar yviri ímóti Kaldbak.

Flogfarið endaði á Gøtuvík

Eina ferð eg var á Toftum og var á veg út á Nes.

Eg hevði verið inni hjá D.P. Højgaard og keypt fyri mammu.

Tá eg var millum bygdin, eitt sindur innanfyri vitan, nú kemur ein týskur flúgvári, hann fer inn eftir Skálafjørðinum. Beint tá vóru tvey destroyarskip, soleiðis kallaðu vit tey, farin inn eftir Skálafjørðinum. Teir skutu eftir hesum flogfórnum. Tað var skotið av Nesi og av Strondum og úr Havn, og flúgvárin

varð raktur. Tá hann kom flúgvandi út eftir, sá eg eldin í honum. Hans Jacob Højgaard, lærarin, hevði annars sagt, at vit skuldu leggja okkum fløt niður, um eitt flogfar kom.

Men eg fór so víðari út á Nes, og tá eg kom út hagar stóð eina pápabeiggi mín har. Hann helt, at flogfarið fór at detta niður á Toftavatn, so hann fór beint yvir hagar. Men flogfarið lorrði til Gøtu og setti seg innast á Gøtuvík.

Bretsk kanón á Toftakei. Skipið er Silva, eitt av skipunum, sum rýmdi undan týskarum í Noregi